

**ADRODDIAD
ARCHWILIAD
MEWNOL**

CYNGOR DINAS BANGOR

RHOI POBL GWYNEDD YN GANOLOG I BOPETH RYDYM YN EI WNEUD
PUTTING THE PEOPLE OF GWYNEDD AT THE CENTRE OF EVERYTHING WE DO

ARCHWILIAD MEWNOL CYNGOR DINAS BANGOR

1. Bwriad yr Archwiliad

- 1.1 Bwriad yr archwiliad oedd adolygu trefniadau ariannol a llywodraethu'r Cyngor yn unol â ymarfer priodol fel yr amlinellir yng nghyhoeddiad Un Llais Cymru / Cymdeithas Clercod Cyngorau Lleol "Llywodraethu ac Atebolrwydd i Gyngorau Lleol yng Nghymru - Canllaw Ymarferydd 2019".
- 1.2 Roedd yr archwiliwr mewnol yn ymgymryd â rhaglen waith yn seiliedig ar asesiad o risg. Roedd cwmpas a maint yr archwiliad yn gymesur ag anghenion, maint ac amgylchiadau'r Cyngor, ac yn seiliedig ar sampl o ddogfennau.
- 1.3 Mae trefniadau llywodraethu a datganiadau cyfrifyddu 2025/26 Cyngor Dinas Bangor yn destun archwiliad allanol sylfaenol. O ganlyniad, roedd yr archwiliad mewnol yn seiliedig ar brofion detholedig a barn broffesiynol, ac felly, ni all warantu y bydd pob gwendid, afreoleidd-dra neu achos o ddiffyg cydymffurfiaeth yn cael ei nodi. Mae archwilio mewnol yn darparu sicrwydd rhesymol, nid sicrwydd llwyr, ac ni ellir dibynnu arno i nodi pob risg na phob methiant rheolaethau. Mae'r cyfrifoldeb am y system rheolaethau mewnol yn parhau i fod gyda'r Cyngor.

2. Prif Ddarganfyddiadau

- 2.1 Dengys yn Atodiad A yr amcanion rheolaethol a brofwyd ac a gafwyd yn foddhaol.

3. Barn yr Archwiliad

Gellir datgan sicrwydd yn nhrefniadau llywodraethu a datganiadau cyfrifyddu Cyngor Dinas Bangor ar gyfer y flwyddyn ariannol 2025/26 yn seiliedig ar y profion a gynhaliwyd. Fodd bynnag, mae'r Cyngor yn parhau i ddisgwyl am ganlyniad archwiliad allanol 2023/24 a 2024/25.

4. Cydnabyddiaeth

- 4.1 Hoffai'r archwiliwr ddiolch i'r Cyfarwyddwr Dinesig am y cymorth a'r cydweithrediad wrth baratoi'r adroddiad archwilio hwn.

LUNED FÔN JONES

Rheolwr Archwilio

Mehefin 2026

ATODIAD A

AMCANION RHEOLAETHOL A DARGANFYDDIADAU'R ARCHWILIAD

Mae archwiliad mewnol y Cyngor, gan weithredu'n annibynnol ac ar sail asesiad o risg, wedi cynnwys cynnal asesiad dewisol o gydymffurfiaeth â'r gweithdrefnau a'r rheolaethau perthnasol y disgwylir iddynt fod ar waith yn ystod y flwyddyn ariannol ddaeth i ben 31 Mawrth 2026.

Cynhaliwyd yr archwiliad mewnol yn unol ag anghenion y Cyngor. Ar sail y canfyddiadau yn y meysydd a archwiliwyd, ceir crynodeb o gasgliadau'r archwiliad mewnol isod ar y rheolaethau sy'n cael eu bodloni drwy gydol y flwyddyn ariannol i safon sy'n ddigonol i ddiwallu anghenion y Cyngor.

- Llyfrau cyfrifon priodol wedi'u cadw'n briodol drwy gydol y flwyddyn
- Bodlonwyd rheoliadau ariannol a chefnogwyd taliadau gan anfonebau
- Cymeradwyd gwariant, ond nid oedd pob taliad o'r sampl detholwyd wedi'i chynnwys ar y rhestr taliadau misol
- Rhoddwyd cyfrif priodol am TAW
- Asesodd y corff y risgiau sylweddol i gyflawni ei amcanion ac adolygodd ddigonolrwydd y trefniadau ar gyfer eu rheoli
- Deilliodd y gofyniad blynyddol am braesept o broses gyllidebu ddigonol
- Cafodd cynnydd yn erbyn y gyllideb ei fonitro'n rheolaidd
- Roedd y cronfeydd wrth gefn yn ddigonol, ond wedi lleihau yn sylweddol yn ystod y flwyddyn
- Cafodd yr incwm disgwyledig ei dderbyn yn llawn, ar sail prisiau cywir, ei gofnodi'n briodol a'i fancio'n syth, a rhoddwyd cyfrif priodol am TAW
- Talwyd cyflogau i gyflogwyr yn unol â chymeradwyaethau a gofnodwyd
- Talwyd lwfansau i aelodau yn unol â chymeradwyaethau a gofnodwyd
- Cymhwyswyd gofynion TWE ac Yswiriant Gwladol yn briodol
- Cofrestrau asedau yn gyflawn, yn gywir, ac yn cael eu cynnal yn briodol
- Cysoniadau cyfrifon banc cyfnodol ac ar ddiwedd y flwyddyn wedi eu cynnal yn briodol
- Cafodd datganiadau cyfrifyddu a baratowyd yn ystod y flwyddyn eu paratoi ar y sail cyfrifyddu gywir (incwm a gwariant), roeddent yn gyson â'r llyfr arian parod, ac wedi'u cefnogi gan drywydd archwilio digonol o gofnodion sylfaenol
- Mae'r Cyngor wedi paratoi adroddiad blynyddol, cynllun bioamrywiaeth a chynllun hyfforddiant
- Mae'r Cyngor wedi arddangos y manylion a'r dogfennau disgwyledig ar eu gwefan